



Republica Moldova

PARLAMENTUL

LEGE Nr. 489
din 08.07.1999

privind sistemul public de asigurări sociale

Publicat : 06.01.2000 în Monitorul Oficial Nr. 1-4 art Nr : 2 Data intrării în vigoare :
01.07.2000

MODIFICAT

[LP285 din 13.12.12, MO10-14/18.01.13 art.45](#)
[LP178 din 11.07.12, MO190-192/14.09.12 art.644; în vigoare 01.01.13](#)
[LP56 din 09.06.11, MO107-109/01.07.11 art.280; în vigoare 01.07.11](#)
[LP48 din 26.03.11, MO53/04.04.11, art.114; în vigoare 04.04.11](#)
[LP127 din 18.06.10, MO155-158/03.09.10 art.543](#)
[LP109 din 04.06.10, MO131-134/30.07.10 art.443](#)
[LP131-XVIII din 23.12.09, MO23-24/12.02.10 art.35](#)
[LP311-XVI din 25.12.08, MO30-33/13.02.09 art.79](#)
[LP172-XVI din 10.07.08, MO134-137/25.07.08 art.543](#)
[LP67-XVI din 27.03.08, MO84-85/13.05.08 art.292](#)
[LP252-XVI din 22.11.07, MO203-206/28.12.07 art.782](#)
 [LP399-XVI din 14.12.06, MO39-42/23.03.07 art.169](#)
 [LP268 -XVI din 28.07.06, MO142-145/08.09.06 art.702](#)
 [LP307-XVI din 01.12.05, MO172-175/23.12.05 art.843](#)
 [LP247-XVI din 21.10.05, MO154-156/18.11.05 art.769](#)
 [LP83-XVI din 13.05.05, MO80-82/10.06.05 art.363](#)
 [LP427-XV din 24.12.04, MO01-04/01.01.05 art.18](#)
 [LP528-XV din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133](#)
 [LP433-XV din 31.10.03, MO239/05.12.03 art.958](#)
 [LP191-XV din 08.05.03, MO97/31.05.03 art.432](#)
 [LP119-XV din 14.03.03, MO67/11.04.03 art.287](#)
 [LP1163-XV din 27.06.02, MO100/11.07.02 art.747](#)
 [LP1025-XV din 02.05.02, MO69-70/30.05.02 art.559](#)

NOTĂ:

În cuprinsul legii, cuvintele „contribuabilii sistemului public” se substituie cu cuvintele „plătitorii contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat” prin [LP285 din 13.12.12, MO10-14/18.01.13](#)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I **DISPOZIȚII GENERALE**

Articolul 1. Noțiuni

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică:

asigurări sociale - sistem de protecție socială a persoanelor asigurate, constând în acordarea de indemnizații, ajutoare, pensii, de prestații pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă și de alte prestații, prevăzute de legislație;

ajutor de deces - sumă de bani ce se acordă prin sistemul public de asigurări sociale în cazul încetării din viață a asiguratului sau a pensionarului;

ajutor de șomaj - formă de protecție socială a persoanei asigurate apte pentru muncă și neîncadrate, ce constă într-o sumă de bani stabilită și acordată lunar, în conformitate cu legislația;

asigurat - persoană fizică aptă pentru muncă, cu domiciliul sau reședința în Republica Moldova, având obligația de a plăti contribuții de asigurări sociale în vederea beneficierii de dreptul pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea riscurilor sociale prevăzute de lege;

[Art.1 noțiunea modificată prin LP56 din 09.06.11, MO107-109/01.07.11 art.280; în vigoare 01.07.11]

Casa Națională de Asigurări Sociale (denumită în continuare Casa Națională) - instituție publică autonomă care administrează sistemul public de asigurări sociale;

casă teritorială - instituție publică subordonată Casei Naționale;

cod personal de asigurări sociale - semn convențional de înregistrare atribuit fiecărui asigurat;

colectare a contribuțiilor de asigurări sociale - activitate de organizare și efectuare a virării contribuțiilor de asigurări sociale pe conturile Casei Naționale;

contribuție de asigurări sociale - sumă datorată în mod obligatoriu de participant la sistemul public de asigurări sociale;

contract de asigurare - contract oneros, sinalagmatic care se încheie între o persoană juridică și o persoană fizică ce folosesc muncă salariată (denumite în continuare angajator) sau o altă persoană, pe de o parte, și structura teritorială a Casei Naționale, pe de altă parte, și care stipulează drepturile și obligațiile părților în domeniul asigurărilor sociale;

declarație de asigurare - manifestare unilaterală, scrisă, de voință a unei persoane fizice în vederea executării obligațiilor de plată către bugetul asigurărilor sociale de stat, prezentată structurii teritoriale a Casei Naționale;

declarație privind calcularea și utilizarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii – relatare făcută în scris de către plătitorii contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat cu privire la calcularea și utilizarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii pentru fiecare perioadă de gestiune și prezentată structurii teritoriale a Casei Naționale conform modelului stabilit de către Casa Națională;

[Art.1 noțiunea introdusă prin LP285 din 13.12.12, MO10-14/18.01.13 art.45]

declarație privind evidența nominală a asiguraților - relatare, făcută în scris de către angajator, cu privire la executarea obligațiilor de plată către bugetul asigurărilor sociale de stat pentru fiecare angajat și prezentată structurii teritoriale a Casei Naționale;

fond de asigurări sociale - fond constituit de Casa Națională pentru efectuarea prestațiilor de asigurări sociale;

incapacitate de muncă - situație în care se află asiguratul ca urmare a pierderii aptitudinilor fizice, intelectuale sau a deprinderilor de muncă din cauza unei boli sau unui accident;

indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă, inclusiv indemnizație pentru îngrijirea copilului bolnav - formă de protecție socială a asiguratului, concretizată în o sumă de bani ce se acordă prin sistemul public de asigurări sociale pentru o anumită perioadă de incapacitate temporară de muncă;

[Art.1 noțiunea modificată prin LP268 -XVI din 28.07.06, MO142-145/08.0.06 art.702]

indemnizație de maternitate - formă de protecție socială ce constă dintr-o sumă de bani acordată prin sistemul public de asigurări sociale femeilor asigurate, precum și celor care au încetat plata contribuției de asigurări sociale în condițiile prevăzute de lege, în caz de naștere a copilului;

indemnizație pentru creșterea copilului pînă la împlinirea vârstei de 3 ani - formă de sprijin bănesc ce se stabilește și se acordă prin sistemul public de asigurări sociale persoanei asigurate pentru creșterea copilului;

[Art.1 noțiunea modificată prin LP178 din 11.07.12, MO190-192/14.09.12 art.644; în vigoare 01.01.13]

[Art.1 noțiunea în redacția LP268 -XVI din 28.07.06, MO142-145/08.0906 art.702]

prestații de asigurări sociale - toate elementele plătibile către asigurat din fondul de asigurări sociale;

prestații pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă - forme de protecție socială ce se acordă prin sistemul public de asigurări sociale persoanelor asigurate ca sprijin bănesc sau de altă natură în caz de reducere a timpului de muncă sau de trecere temporară la o altă muncă din motive de sănătate, în caz de carantină, de procurare a articolelor ortopedice, de necesitate a trimiterii la odihnă, la tratament balnear și în alte cazuri prevăzute de lege;

Registrul de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale - bază unică de date despre persoanele fizice și juridice contribuabile la bugetul asigurărilor sociale de stat, precum și despre beneficiarii de prestații de asigurări sociale;

reziliere a contractului de asigurare - încetare, desfacere pentru viitor, fără efecte retroactive, a contractului de asigurare datorită neexecutării obligației de către una dintre părți din cauze care i se pot imputa;

risc asigurat - eveniment sau fenomen la a cărui producere structurile teritoriale ale Casei Naționale sînt obligate să facă prestațiile respective de asigurări sociale;

sistem public de asigurări sociale - ansamblu organizat de forme de asigurări sociale care își păstrează individualitatea, depind unele de altele, realizîndu-se aspectul de totalitate prin care sînt ocrotiți asigurații.

Articolul 2. Garantarea și exercitarea dreptului la asigurări sociale

Dreptul la asigurări sociale este garantat de stat și se exercită, în condițiile legii, prin sistemul public de asigurări sociale.

Articolul 3. Principiile organizării și funcționării sistemului public de asigurări sociale

Sistemul public de asigurări sociale (denumit în continuare sistem public) se organizează și funcționează avînd ca principii de bază:

a) principiul unicității, potrivit căruia statul organizează și garantează sistemul public bazat pe aceleași norme de drept;

b) principiul egalității, care asigură tuturor participanților la sistemul public - contribuabili și beneficiari - un tratament nediscriminatoriu în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege;

c) principiul solidarității sociale, inter și intragenerații, conform căruia participanții la sistemul public își asumă conștient și reciproc obligații și beneficiază de dreptul pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea riscurilor sociale prevăzute de lege;

d) principiul obligativității, potrivit căruia persoanele fizice și juridice au, conform legii, obligația de a participa la sistemul public;

drepturile de asigurări sociale se exercită corelativ îndeplinirii obligațiilor;

e) principiul contributivității, conform căruia fondurile de asigurări sociale se constituie pe baza contribuțiilor datorate de persoanele fizice și juridice participante la sistemul public; drepturile de asigurări sociale se cuvin pe temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite;

f) principiul repartiției, potrivit căruia fondurile de asigurări sociale realizate se redistribuie pentru plata obligațiilor ce revin sistemului public, conform legii;

g) principiul autonomiei, potrivit căruia sistemul public se administrează de sine stătător, pe baza

legii.

Articolul 4. Persoanele asigurate obligatoriu

În sistemul public, sînt asigurate obligatoriu, prin efectul legii:

1) persoana care desfășoară activitate pe bază de contract individual de muncă;

2) persoana care desfășoară activitate în funcție electivă sau este numită la nivelul autorității executive, legislative sau judecătorești, pe durata mandatului, ale cărei drepturi și obligații sînt asimilate, în condițiile prezentei legi, cu cele ale persoanei prevăzute la pct.1);

[Art.4 pct.3)-4) exclude prin LP433 din 31.10.03, MO239/05.12.03 art.958; pct.5)-7) dein 3)-5)]

3) persoana care realizează un venit anual echivalent cu cel puțin 4 salarii medii lunare pe economie și se regăsește în una din situațiile următoare:

a) este asociat unic, comanditar, acționar sau manager în societate comercială cu care nu a încheiat contract individual de muncă;

b) este manager cu contract de management;

c) este membru al unei asociații familiale;

d) este autorizată să desfășoare activitate independentă;

e) este angajată în o instituție internațională dacă nu este asiguratul acesteia;

f) este membru de cooperativă meșteșugărească;

g) desfășoară activitate în o unitate de cult recunoscută și nu are încheiat contract individual de muncă;

h) a atins vîrsta de 16 ani și nu întîmpină restricții în asigurarea obligatorie conform prezentei legi;

4) persoana care realizează un venit anual echivalent cu cel puțin 3 salarii medii lunare pe economie și se regăsește în una din situațiile următoare:

[Art.4 pct.4), lit.a) exclusă prin LP311-XVI din 25.12.08, MO30-33/13.02.09 art.79]

b) desfășoară activitate agricolă în cadrul gospodăriei țărănești sau activitate privată în domeniul forestier;

c) este membru al unei societăți agricole sau al altor forme de asociere din agricultură;

5) persoana care realizează prin cumul un venit anual echivalent cu cel puțin 4 salarii medii lunare pe economie și se regăsește în două sau în mai multe situații din prezentul articol.

Articolul 5. Declarația privind evidența nominală a asiguraților, declarația de asigurare și declarația privind calcularea și utilizarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii

[Art.5 titlul în redacția LP285 din 13.12.12, MO10-14/18.01.13 art.45]

(1) Angajatorii pentru asigurații prevăzuți la art. 4 pct. 1) și 2) sînt obligați să transmită trimestrial, în formă electronică, și anual, pe suport de hîrtie, declarațiile privind evidența nominală a asiguraților.

[Art.5 al.(1) în redacția LP285 din 13.12.12, MO10-14/18.01.13 art.45]

[Art.5 al.(1) modificat prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

(2) Persoanele prevăzute la art.4 pct.3)-5) care au împlinit vîrsta de 16 ani sînt obligate să depună individual declarația de asigurare în termen de 30 de zile de la încadrarea în situațiile menționate.

[Art. 5 al.(2) modificat prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

(3) Se exceptează de la obligativitatea depunerii declarației de asigurare persoanele prevăzute la art.4 pct.3)-5) dacă se regăsesc simultan și în una din situațiile de la același articol pct.1).

[Art.5 al.(3) modificat prin LP285 din 13.12.12, MO10-14/18.01.13 art.45]

[Art.5 al.(3) modificat prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

(4) Declarațiile pe suport de hîrtie sau în formă electronică prevăzute la alin.(1) și (2) se depun la structurile teritoriale ale Casei Naționale în a căror rază se află sediul angajatorului sau domiciliul asiguratului.

[Art.5 al.(4) modificat prin LP285 din 13.12.12, MO10-14/18.01.13 art.45]

(5) Declarația privind calcularea și utilizarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii se va prezenta în formă electronică și pe suport de hîrtie de către plătitorii contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat în termenele stabilite anual în legea bugetului asigurărilor sociale de stat.

[Art.5 al.(5) introdus prin LP285 din 13.12.12, MO10-14/18.01.13 art.45]

Articolul 6. Asigurarea socială pe bază de contract individual

În sistemul public se pot asigura pe bază de contract individual, în condițiile prezentei legi, și categoriile de persoane care nu se regăsesc în situațiile prevăzute la art.4.

Articolul 7. Prestațiile de asigurări sociale

(1) În sistemul public, prestațiile de asigurări sociale reprezintă drepturile în bani sau în natură ce se cuvin persoanelor asigurate, în condițiile legii, corelative contribuțiilor de asigurări sociale.

(2) Prestațiile de asigurări sociale se acordă sub formă de pensii, indemnizații, ajutoare și sub alte forme prevăzute de lege.

(3) În sistemul public, prestațiile de asigurări sociale reprezintă venit de înlocuire pentru pierderea totală sau parțială a veniturilor ca urmare a vârstei, invalidității, accidentelor, bolilor, maternității, pierderii locului de muncă sau decesului, denumite în continuare riscuri asigurate.

(4) În sistemul public, asigurații nu pot beneficia concomitent de două sau de mai multe prestații de asigurări sociale pentru același risc asigurat, cu excepția prestațiilor pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă.

Articolul 8. Codul personal de asigurări sociale

(1) Evidența drepturilor și obligațiilor de asigurări sociale în sistemul public se realizează pe baza codului personal de asigurări sociale.

(2) Fiecărui asigurat în sistemul public i se atribuie un singur cod personal de asigurări sociale.

(3) Codul personal de asigurări sociale și modalitatea de atribuire a acestuia se stabilesc de Casa Națională.

(4) Evidența individuală a contribuabililor (persoane fizice și juridice) și a contribuțiilor de asigurări sociale se efectuează în corespundere cu Regulamentul administrării Registrului de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale, care se aprobă de Guvern.

(5) Registrul de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale se ține de Casa Națională.

(6) Tipul și modelul documentelor pentru sistemul evidenței individuale, modul lor de prezentare și instrucțiunile privind modul de completare se elaborează și se aprobă de Casa Națională.

(7) Datele și documentele din Registrul de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale fac parte din categoria informației confidențiale.

Articolul 9. Asigurările sociale în condițiile acordurilor și convențiilor internaționale

(1) Constituie stagiu de cotizare perioadele în care persoana a plătit contribuții de asigurări sociale în sistemul public din Republica Moldova, precum și din altă țară, în condițiile stabilite prin acordurile sau convențiile internaționale la care Republica Moldova este parte.

(2) Drepturile de asigurări sociale cuvenite în sistemul public din Republica Moldova se transferă, în condițiile reglementate prin acordurile și convențiile internaționale la care Republica Moldova este parte, în țara în care asiguratul își stabilește domiciliul sau reședința.

(3) Prestațiile de asigurări sociale aferente drepturilor prevăzute la alin.(2) pot fi transferate în altă țară, în condițiile reglementate prin acordurile și convențiile internaționale la care Republica Moldova este parte, în moneda țării respective sau în o altă monedă asupra căreia s-a convenit.

Capitolul II

BUGETUL ASIGURĂRILOR SOCIALE DE STAT

Articolul 10. Elaborarea bugetului

[Art.10 titlul modificat prin LP172-XVI din 10.07.08, MO134-137/25.07.08 art.543]

(1) Bugetul asigurărilor sociale de stat face parte din bugetul public național și este independent de bugetul de stat.

(2) Bugetul asigurărilor sociale de stat cuprinde veniturile, cheltuielile și rezultatele financiare ale sistemului public.

(3) Guvernul elaborează anual, pe baza propunerilor Casei Naționale, proiectul legii bugetului asigurărilor sociale de stat.

[Art.10 al.(3) modificat prin LP172-XVI din 10.07.08, MO134-137/25.07.08 art.543]

[Art.10 modificat prin LP172-XVI din 10.07.08, MO134-137/25.07.08 art.543]

[Art.10 modificat prin LP67-XVI din 27.03.08, MO84-85/13.05.08 art.292]

[Art.10 modificat prin LP83 din 13.05.05, MO80/10.06.05 art.363]

**Articolul 10¹. Elaborarea pronosticului veniturilor și cheltuielilor
bugetului asigurărilor sociale de stat**

(1) Procesul de elaborare a pronosticului veniturilor și cheltuielilor bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul următor va include analiza executării acestor compartimente ale bugetului pentru o perioadă de cel puțin 2 ani anteriori anului bugetar proiectat, determinarea priorităților în domeniul asigurărilor sociale ce urmează a fi susținute financiar în anul următor și în cel puțin 2 ani ulteriori și elaborarea planului de venituri și cheltuieli pe fiecare articol conform clasificăției bugetare.

(2) Pronosticul veniturilor se efectuează pe fiecare componentă specificată în art.12.

(3) Pronosticul contribuțiilor obligatorii de asigurări sociale de stat se efectuează în temeiul politicii în domeniul asigurării sociale de stat, elaborate de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei pe termen mediu, al analizei bazei de calcul a contribuțiilor de asigurări sociale de stat din anii precedenți, cu aplicarea indicatorilor macroeconomici pe termen mediu prognozați de către Ministerul Economiei.

[Art.10¹ al.(3) modificat prin LP109 din 04.06.10, MO131-134/30.07.10 art.443]

(4) Transferurile din bugetul de stat se determină pornind de la necesarul de mijloace pentru asigurarea plății unor tipuri de pensii, indemnizații, alocații și compensații, a căror finanțare se efectuează, conform actelor legislative și altor acte normative, din bugetul de stat, prin intermediul bugetului asigurărilor sociale de stat.

(5) Volumul altor venituri ale bugetului asigurărilor sociale de stat se va planifica în temeiul art.13 alin.(2), art.14, 28, art.51 alin.(3) și (4).

(6) La estimarea cheltuielilor bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul bugetar proiectat, se va ține cont de următoarele cerințe generale:

a) fundamentarea propunerilor în baza actelor legislative și altor acte normative în vigoare;

b) analiza politicii și a obiectivelor elaborate în domeniul asigurării sociale și asistenței sociale de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei pe termen mediu;

[Art.10¹ al.(6), lit.b) modificată prin LP109 din 04.06.10, MO131-134/30.07.10 art.443]

c) estimarea transferurilor din bugetul de stat în limitele stabilite de către Ministerul Finanțelor;

d) propunerile subdiviziunilor teritoriale ale Casei Naționale de Asigurări Sociale pentru proiectul bugetului asigurărilor sociale de stat ce țin de determinarea cheltuielilor de organizare și funcționare a acestor structuri.

(7) La elaborarea planului de cheltuieli se va ține cont numai de sumele cheltuielilor calculate pentru activitatea din anul respectiv.

(8) Cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat se vor calcula separat pe surse de finanțare: din mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat și din mijloacele bugetului de stat.

(9) Pronosticul veniturilor și cheltuielilor bugetului asigurărilor sociale de stat se va prezenta spre examinare autorităților competente și partenerilor sociali.

(10) Pronosticul veniturilor și cheltuielilor bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul bugetar proiectat, întocmirea bugetului asigurărilor sociale de stat pe programe și performanțe se efectuează de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei și Casa Națională de Asigurări Sociale, cu participarea Ministerului Finanțelor.

[Art.10¹ al.(10) modificat prin LP109 din 04.06.10, MO131-134/30.07.10 art.443]

(11) Modificarea indicatorilor prevăzuți în Legea bugetului asigurărilor sociale de stat se efectuează în cazurile:

a) adoptării unor acte legislative și altor acte normative care stabilesc condiții noi de protecție socială a diferitelor categorii de populație;

b) modificării condițiilor de calculare a contribuțiilor de asigurări sociale pentru unele categorii de contribuabili;

c) precizării cheltuielilor în legătură cu determinarea contingentului real de beneficiari înregistrați la Casa Națională de Asigurări Sociale.

[Art.10¹ modificat prin LP67-XVI din 27.03.08, MO84-85/13.05.08 art.292]

[Art.10¹ introdus prin LP83 din 13.05.05, MO80/10.06.05 art.363]

Articolul 11. Veniturile bugetului

Veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat provin din contribuții de asigurări sociale, transferuri din bugetul de stat și din alte venituri (din dobânzi, din majorări de întârziere) prevăzute de lege.

[Art. 11 în redacția LP528 din 18.12.03, MO022/06.02.04 art. 133]

[Art.11 modificat prin LP119 din 14.03.03, MO67/11.04.03 art.287]

Articolul 11¹. Contractarea împrumuturilor

Casa Națională de Asigurări Sociale poate angaja de la bugetele/acorda bugetelor gestionate prin Contul Unic Trezorerial, pe bază contractuală, împrumuturi pentru acoperirea decalajelor temporare de casă cu scadență în același an bugetar.

[Art.11¹ introdus prin LP48 din 26.03.11, MO53/04.04.11, art.114; în vigoare 04.04.11]

Articolul 12. Repartizarea cheltuielilor bugetului

(1) Cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat acoperă contravaloarea prestațiilor de asigurări sociale din sistemul public, cheltuielile aferente organizării și funcționării sistemului public, finanțării unor investiții proprii, alte cheltuieli prevăzute de lege.

(2) Din veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat se prelevă anual pînă la 3% pentru constituirea unui fond de rezervă.

(3) Fondul de rezervă cumulat nu poate depăși 50% din nivelul cheltuielilor prevăzute pentru anul bugetar respectiv.

(4) Fondul de rezervă se utilizează pentru acoperirea prestațiilor de asigurări sociale în situații temeinic motivate sau a altor cheltuieli ale sistemului public, aprobate prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat.

(5) Fondul de rezervă nu se reportează la veniturile și cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat și reprezintă depășirea veniturilor asupra cheltuielilor acestui buget.

[Art.12. introdus prin LP119 din 14.03.03, MO67/11.04.03 art.287]

Articolul 13. Utilizarea excedentelor anuale ale bugetului și completarea fondului de rezervă

(1) Excedentele anuale ale bugetului asigurărilor sociale de stat se utilizează potrivit destinațiilor aprobate prin lege.

[Art.13. al.(1) modificat prin LP119 din 14.03.03, MO67/11.04.03 art.287]

(2) Excedentele anuale ale bugetului asigurărilor sociale de stat pot fi utilizate la procurarea valorilor mobiliare și/sau pot fi păstrate pe conturi bancare de depozitare conform regulamentului aprobat de Guvern.

[Art.13. al.(2) în redacția LP1025 din 02.05.02, MO69/30.05.02 art.559; al.(2)-(3) devin al.(3)-(4)]

(3) Fondul de rezervă se reportează în anul următor și se completează potrivit prevederilor art.12 alin.(2) și (3).

(4) Eventualul deficit curent al bugetului asigurărilor sociale de stat se acoperă din disponibilitățile bugetului asigurărilor sociale de stat din anii precedenți și, după epuizarea disponibilităților, din fondul de rezervă.

Articolul 14. Dobînda pentru disponibilitățile bănești ale bugetului

Disponibilitățile bănești ale bugetului asigurărilor sociale de stat sînt purtătoare de dobînz. Nivelul dobînzilor se stabilește prin convenții încheiate de Casa Națională cu trezoreria statului sau cu societățile bancare.

Articolul 15. Acoperirea deficitului bugetului

(1) Pentru acoperirea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat, după epuizarea fondului de

rezervă, veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat se completează cu sume care se alocă de la bugetul de stat.

(2) În cazul în care, pentru realizarea unor acte normative ale Parlamentului, se micșorează veniturile la bugetul asigurărilor sociale de stat, pentru acoperirea deficitului acestuia mijloacele financiare se alocă în modul stabilit la alin.(1).

Articolul 16. Moneda de plată a contribuțiilor și prestațiilor de asigurări sociale

(1) În sistemul public, contribuțiile și prestațiile de asigurări sociale, pe teritoriul Republicii Moldova, se plătesc în lei.

(2) Contribuțiile și prestațiile de asigurări sociale stabilite în moneda altor țări se plătesc, pe teritoriul Republicii Moldova, în lei, la cursul de schimb al Băncii Naționale a Moldovei din ziua plății.

Capitolul III CONTRIBUȚIA DE ASIGURĂRI SOCIALE

Articolul 17. Plătitorii contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat și cotele de contribuții de asigurări sociale

(1) În sistemul public sînt contribuabili, după caz:

a) asigurații care datorează contribuții individuale de asigurări sociale;

b) angajatorii;

c) persoanele juridice asimilate, în condițiile prezentei legi, angajatorului, la care își desfășoară activitatea asigurații prevăzuți la art.4 pct.2);

[Art.17 lit.d)- e) excluse prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133; lit.f) - g) devin lit.d) - e)]

d) persoanele care încheie contract de asigurare;

e) persoanele care își desfășoară activitatea, în bază de contract individual de muncă, la angajatorii care nu sînt înregistrați în calitate de rezidenți în Republica Moldova.

(2) Cotele de contribuții de asigurări sociale sînt diferențiate în funcție de condițiile de muncă normale sau speciale.

(3) Cotele de contribuții de asigurări sociale se aprobă anual prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat.

Articolul 18. Determinarea locurilor de muncă în condiții speciale

(1) Locurile de muncă în condiții speciale reprezintă acele locuri care, în mod permanent sau în anumite perioade, pot afecta esențial capacitatea de muncă a asiguraților datorită gradului mare de expunere la risc.

(2) Criteriile și metodologia de determinare a locurilor de muncă în condiții speciale se stabilesc, pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi, de către Guvern, pe baza unei propuneri comune a Ministerului Economiei și a Ministerului Sănătății.

[Art.18 al.(2) modificat prin LP109 din 04.06.10, MO131-134/30.07.10 art.443]

[Art.18 al.(2) modificat prin LP67-XVI din 27.03.08, MO84-85/13.05.08 art.292]

[Art.18 al.(2) modificat prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

(3) Locurile de muncă în condiții speciale se stabilesc prin contractul colectiv de muncă sau, în cazul în care, conform legii, nu se încheie contracte colective de muncă, prin decizia organului de conducere legal constituit, cu respectarea criteriilor și metodologiei de încadrare, prevăzute la alin.(2).

(4) Avizul inspectoratului de stat teritorial pentru protecția muncii este obligatoriu pentru determinarea locurilor de muncă în condiții speciale.

(5) În sensul prezentei legi, locuri de muncă în condiții speciale sînt:

a) cele din unitățile miniere, pentru personalul care lucrează în subteran cel puțin 50% din timpul normal de muncă în luna respectivă;

b) cele din aviația civilă, pentru personalul navigant.

Articolul 19. Datorarea contribuției de asigurări sociale

(1) Contribuția de asigurări sociale se datorează de la data încadrării în una din situațiile prevăzute la art.4 sau a încheierii contractului de asigurare.

(2) Contribuția individuală de asigurări sociale datorată de asigurații angajați în baza unui contract individual de muncă reprezintă 1/3 din cota de contribuție de asigurări sociale stabilită anual pentru condiții normale de muncă.

(3) Contribuția de asigurări sociale datorată de angajatori reprezintă diferența față de contribuția individuală de asigurări sociale, prevăzută la alin.(2), pînă la nivelul cotelor de contribuție de asigurări sociale, stabilite în funcție de condițiile de muncă.

(4) Asigurații prevăzuți la art.4 pct.3) și 4), precum și cei care încheie contract de asigurare, datorează integral cota de contribuție de asigurări sociale corespunzătoare condițiilor lor de muncă.

[Art.19 al.(4) modificat prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

(5) Contribuția de asigurări sociale pentru persoana prevăzută la art.4 pct.3) lit.b) se suportă fie de asigurat și angajatorul său, în baza prevederilor alin.(2) și (3), fie integral de asigurat, în baza prevederilor alin.(4) al prezentului articol, conform clauzelor contractului de management.

[Art.19 al.(5) modificat prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

[Art.19 al.(6) exclus prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133; al.(7) devine al.(6)]

[Art.19 al.(6) exclus LP268 -XVI din 28.07.06, MO142-145/08.09.06 art.702]

(6) Prevederile alin.(1) se extind în egală măsură asupra cetățenilor Republicii Moldova și asupra cetățenilor străini și persoanelor apatride.

[Art.19 al.(6) introdus prin LP67-XVI din 27.03.08, MO84-85/13.05.08 art.292]

Articolul 20. Calculul și plata contribuției de asigurări sociale

(1) Calculul și plata contribuției de asigurări sociale datorate de asigurații angajați cu contract individual de muncă și de angajatorul acestora se fac lunar de către angajator.

[Art.20 al.(2) exclus prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133; al.(3)-(4) devine al.(2)-(3)]

(2) Plata contribuției de asigurări sociale datorate de asigurații prevăzuți la art.4 pct.3) și 4), precum și de cei care încheie contract de asigurare, se face lunar de către aceștia, pe baza calculului efectuat și comunicat de structurile teritoriale ale Casei Naționale la care sînt asigurați.

[Art.20 al.(2) modificat prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

(3) Plata contribuției de asigurări sociale în cazul asiguraților aflați în situațiile prevăzute la art.4 pct.4) și art.6 se poate face și la intervale mai mari de o lună, fără a depăși 6 luni, cu respectarea termenelor prevăzute în declarația de asigurare sau în contractul de asigurare.

[Art.20 al.(3) modificat prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

Articolul 21. Baza de calcul a contribuției individuale de asigurări sociale pentru asigurați

(1) Baza lunară de calcul a contribuției individuale de asigurări sociale, în cazul asiguraților, o constituie:

a) salariile individuale, realizate lunar, recompensele, inclusiv sporurile și adaosurile în bani și în natură, reglementate prin lege sau contractul colectiv de muncă, pentru asigurații angajați cu contract individual de muncă;

[Art.21 al.(1), lit.a) modificat prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

b) venitul lunar asigurat, prevăzut în declarația de asigurare sau în contractul de asigurare, care nu poate fi mai mic decît o pîrtime din salariul mediu lunar pe economie.

(2) Baza lunară de calcul a contribuției individuale de asigurări sociale pentru cetățenii Republicii Moldova trimiși în misiune permanentă în străinătate de către instituții publice din Republica Moldova o constituie salariul mediu lunar în lei al personalului cu funcții echivalente din instituțiile respective. Schema de echivalare a funcțiilor și modul de calculare a salariului mediu lunar al acestor funcții se aprobă de Guvern.

(3) Baza anuală de calcul a contribuției individuale de asigurări sociale nu poate depăși 5 salarii medii lunare pe economie pentru anul respectiv înmulțite cu 12.

[Art.21 al.(3) în redacția LP252-XVI din 22.11.07, MO203-206/28.12.07 art.782]

(4) Salariul mediu lunar pe economie este cel prognozat pentru fiecare an și se aprobă de Guvern.

[Art.21 al.(5) exclus prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

(5) La determinarea bazei de calcul a prestației de asigurări sociale de stat a persoanelor asigurate ce cad sub incidența prevederilor art.28 din Legea nr.1164-XIII din 24 aprilie 1997 pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului fiscal se iau în calcul datele cu privire la salariu și la contribuțiile consemnate în declarațiile anuale ale persoanelor asigurate prezentate organelor de asigurări sociale.

[Art.21 al.(5) introdus prin LP67-XVI din 27.03.08, MO84-85/13.05.08 art.292]

Articolul 22. Baza lunară de calcul a contribuției de asigurări sociale datorate de angajatori

(1) Baza lunară de calcul la care angajatorul datorează contribuția de asigurări sociale o constituie fondul de retribuire a muncii și alte recompense realizate de asigurații cu contract individual de muncă cu excepția celor stipulate la alin.(2).

[Art.22 al.(1) modificat prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

(2) Baza lunară de calcul la care angajatorul datorează contribuția de asigurări sociale pentru asigurații cu contract individual de muncă, ce întrunesc condițiile stipulate la art.24 alin.(21) din Legea nr.1164-XIII din 24 aprilie 1997 pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului fiscal, o constituie suma egală cu 2 salarii medii lunare pe economie.

[Art.22 al.(2) modificat prin LP247 din 21.10.05, MO154/18.11.05 art.769]

(3) Baza lunară de calcul la care instituția publică trimițătoare datorează contribuția de asigurări sociale pentru personalul trimis în misiune permanentă în străinătate o constituie fondul total de salarii medii lunare calculate pentru funcțiile echivalente din aparatul instituției publice respective în modul indicat la art.21 alin.(2).

[Art.22 modificat prin LP427-XV din 24.12.04, MO01-04/01.01.05 art.18]

Articolul 23. Sursele neincluse în baza lunară de calcul a contribuțiilor de asigurări sociale

(1) Contribuția de asigurări sociale nu se datorează asupra sumelor reprezentând:

- a) prestații de asigurări sociale, cu excepția ajutorului de șomaj, prestației în cazul incapacității temporare de muncă, pensiei de invaliditate;
- b) prestațiile care se suportă din fondurile angajatorului;
- c) drepturile plătite, potrivit dispozițiilor legale, în cazul desfacerii contractelor de muncă;
- d) diurnele de deplasare și indemnizațiile de transfer;
- e) drepturile de autor sau cele obținute în baza unei convenții civile;
- f) alte drepturi exceptate prin legi speciale.

(2) Sumele exceptate de la plata contribuției de asigurări sociale nu se iau în considerare la stabilirea cuantumului prestațiilor de asigurări sociale.

Articolul 24. Regularizarea și plata sumelor ce reprezintă prestații de asigurări sociale

(1) Sumele reprezentând prestații de asigurări sociale care se plătesc de angajator salariaților săi, potrivit prevederilor legale, în contul asigurărilor sociale se rețin din contribuțiile de asigurări sociale datorate pentru luna respectivă.

(2) Dacă sumele reprezentând prestații de asigurări sociale plătite de angajator salariaților săi potrivit prevederilor legale depășesc suma contribuțiilor datorate de acesta în luna respectivă, diferența se recuperează din contul asigurărilor sociale de la structura teritorială a Casei Naționale în a cărei rază se află sediul acestuia.

(3) În cazul în care contribuția lunară de asigurări sociale achitată de contribuabil este mai mare decât contribuția datorată, suma plătită în plus se regularizează cu ocazia efectuării plăților ulterioare.

Articolul 25. Virarea contribuției de asigurări sociale

(1) Contribuția individuală de asigurări sociale datorată de asigurații cu contract individual de

muncă se reține și se virează lunar de către angajator la bugetul asigurărilor sociale de stat.

[Art.25 al.(1) în redacția LP311-XVI din 25.12.08, MO30-33/13.02.09 art.79]

(1¹) Începînd cu 1 ianuarie 2009, contribuția individuală de asigurări sociale reținută și virată în plus după această dată la bugetul asigurărilor sociale de stat se rambursează persoanei asigurate conform unui regulament aprobat de Guvern.

[Art.25 al.(1¹) introdus prin LP311-XVI din 25.12.08, MO30-33/13.02.09 art.79]

(2) Angajatorul calculează contribuția de asigurări sociale pe care o datorează bugetului asigurărilor sociale de stat și o virează lunar, împreună cu contribuțiile individuale reținute de la angajații săi asigurați.

Articolul 26. Termenele de înregistrare a contribuabililor
și de plată a contribuțiilor de asigurări sociale

(1) Unitățile și persoanele fizice care nu cad sub incidența Legii nr. 220-XVI din 19 octombrie 2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali sînt obligate să se înregistreze, în termen de 10 zile lucrătoare de la data obținerii dreptului de a desfășura o anumită activitate, ca plătitori de contribuții de asigurări sociale de stat la subdiviziunea teritorială a Casei Naționale unde își au adresa juridică.

[Art.26 al.(1) în redacția LP127 din 18.06.10, MO155-158/03.09.10 art.543]

(2) Termenele de plată a contribuțiilor de asigurări sociale se stabilesc anual prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat.

[Art.26 în redacția LP311-XVI din 25.12.08, MO30-33/13.02.09 art.79]

[Art.26 în redacția LP528 din 18.12.03, MO022/06.02.04 art.133]

[Art.27 exclus prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

Articolul 28. Stabilirea majorărilor în caz de neplată în
termen a contribuției de asigurări sociale

(1) Neplata contribuției de asigurări sociale la termenele stabilite atrage după sine majorări calculate pentru fiecare zi de întârziere, pînă la data plății sumei datorate, inclusiv.

[Art.28 al.(1) modificat prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

(2) Cuantumul majorărilor de întârziere prevăzute la alin.(1) se stabilește prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul respectiv.

[Art.28 al.(2) în redacția LP311-XVI din 25.12.08, MO30-33/13.02.09 art.79]

[Art.28 al.(2) în redacția LP252-XVI din 22.11.07, MO203-206/28.12.07 art.782]

(3) Sumele reprezentînd majorările de întârziere se fac venit la bugetul asigurărilor sociale de stat.

(4) Calcularea majorărilor de întârziere se efectuează de către Casa Națională.

[Art.28 al.(4) în redacția LP311-XVI din 25.12.08, MO30-33/13.02.09 art.79]

[Art. 28 al.(4) în redacția LP528 din 18.12.03, MO022/06.02.04 art. 133]

[Art.28 al.(5) exclus prin LP311-XVI din 25.12.08, MO30-33/13.02.09 art.79]

[Art. 28 al.(6)- (7) excluse prin LP521 din 11.10.01, MO131/31.10.01 art 979]

Articolul 29. Neafectarea plății drepturilor cuvenite
asiguraților

Nedepunerea contribuției de asigurări sociale de către angajator nu afectează plata drepturilor cuvenite asiguraților.

Articolul 30. Aplicarea măsurilor de executare silită

(1) În cazul neplății, în termenele stabilite la art. 26, a contribuțiilor datorate bugetului asigurărilor sociale de stat, organele Serviciului Fiscal de Stat procedează la aplicarea măsurilor de executare silită, conform legislației fiscale.

(2) În sensul stingerii obligațiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat, noțiunile utilizate în legislația fiscală semnifică:

a) *obligație fiscală* - contribuțiile de asigurare socială de stat, alte sume impuse spre plată contribuabililor în bugetul asigurărilor sociale de stat, precum și sumele majorărilor de întârziere (penalităților) și amenzilor aplicate pentru încălcarea legislației care stabilește aceste obligații;

b) *contribuabil* - persoana care, conform legislației, este obligată să calculeze și/sau să achite, să rețină sau să perceapă de la altă persoană și să achite sumele respective la bugetul asigurărilor

sociale de stat;

c) *restanță* - suma pe care contribuabilul era obligat să o plătească la bugetul asigurărilor sociale de stat, majorările de întârziere (penalitățile) și/sau amenzile pe care nu le-a plătit în termen.

(3) Alte noțiuni cuprinse în legislația fiscală, utilizate în scopul stingerii obligației fiscale, ajustate, după caz, la prevederile alin.(2), au același sens și în scopul stingerii obligațiilor față de bugetul asigurărilor sociale de stat.

(4) Amânarea și eșalonarea stingerii obligației fiscale față de bugetul asigurărilor sociale de stat se efectuează în condițiile și în modul stabilite de legea bugetului asigurărilor sociale de stat.

[Art.30 al.(4) modificat prin LP311-XVI din 25.12.08, MO30-33/13.02.09 art.79]

(5) Contestarea deciziei organului fiscal sau acțiunii funcționarului fiscal privind stingerea obligației față de bugetul asigurărilor sociale de stat se face în modul și în termenele stabilite de legislația fiscală.

[Art. 30 în redacția LP1163 din 27.06.02, MO100/11.07.02 art 747]

Articolul 31. Achitarea sumelor datorate în cazul reorganizării,
lichidării sau falimentului angajatorului

În cazul reorganizării, lichidării sau falimentului angajatorului, sumele datorate de acesta la bugetul asigurărilor sociale de stat vor fi recuperate conform procedurii prevăzute de lege.

Articolul 32. Neacordarea de drepturi în caz de neplată
a contribuției de asigurări sociale

Neplata în termenele stabilite a contribuției de asigurări sociale de către asigurații cu declarație de asigurare sau cu contract de asigurare atrage după sine decăderea din drepturile la prestații până la achitarea contribuțiilor restante și a majorărilor de întârziere aferente.

Articolul 33. Depunerea formularului-tip de retragere
a declarației de asigurare

Asigurații care fac dovadă că nu se mai regăsesc în situațiile pentru care asigurarea este obligatorie potrivit art.4 pct.3) și 4) trebuie să depună la structurile teritoriale ale Casei Naționale, în termen de 30 de zile de la modificarea situației, un formular-tip de retragere a declarației de asigurare.

[Art.33 modificat prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

Articolul 34. Rezilierea contractului de asigurare

(1) Contractul de asigurare poate fi reziliat din inițiativa ambelor părți, conform clauzelor lui.

(2) În cazul rezilierii contractului de asigurare, contribuțiile de asigurări sociale achitate nu se restituie, iar stagiul de cotizare realizat se valorifică la stabilirea dreptului de pensie.

(3) Calitatea de asigurat se redobândește după încheierea unui nou contract de asigurare.

(4) După redobândirea calității de asigurat, dreptul la prestații de asigurări sociale, altele decât pensiile, se reia după realizarea unui nou stagiul de cotizare prevăzut de lege pentru aceste prestații.

Articolul 35. Colectarea și evidența contribuțiilor
de asigurări sociale

(1) Colectarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, controlul corectitudinii calculării și virării lor în termen la bugetul asigurărilor sociale de stat se efectuează de către organele Serviciului Fiscal de Stat în conformitate cu drepturile atribuite acestora și în modul stabilit de legislația fiscală.

[Art.35 al.(1) modificat prin LP1163 din 27.06.02, MO100/11.07.02 art 747]

(2) Evidența contribuțiilor de asigurări sociale se face prin structurile teritoriale ale Casei Naționale, pe baza codului personal de asigurări sociale.

[Art.35 al.(2) modificat prin LP521 din 11.10.01, MO131/31.10.01 art 979]

(3) Păstrarea și evidența datelor privind contribuțiile de asigurări sociale, pe fiecare asigurat, le efectuează Casa Națională și structurile sale teritoriale.

(4) Sumele datorate sub orice formă Casei Naționale se vor urmări, ca și veniturile statului, prin organele Serviciului Fiscal de Stat și prin completele specializate pentru asigurări sociale ale curților de apel.

[Art.35 al.(4) modificat prin LP191 din 08.05.03, MO97/31.05.03 art.432]

[Art.35 al.(4) modificat prin LP1163 din 27.06.02, MO100/11.07.02 art 747]

Articolul 36. Calcularea stagiului de cotizare

Stagiul de cotizare se exprimă în ani și se calculează prin însumarea lunilor pentru care s-au plătit contribuții, în mărimile stabilite, la bugetul asigurărilor sociale de stat, atât de asigurat, cât și de angajator sau, după caz, numai de asigurat, în situațiile prevăzute la art.4 pct.3)-5), și prin împărțirea sumei obținute la 12.

[Art. 36 în redacția LP528 din 18.12.03, MO022/06.02.04 art. 133]

Articolul 37. Perioadele necontributive asimilate stagiului de cotizare

În sistemul public se asimilează stagiului de cotizare și perioadele necontributive în care asiguratul:

- a) a satisfăcut serviciul militar în termen;
- b) ca părinte sau ca tutore, în cazul decesului ambilor părinți, a îngrijit copilul până la vârsta de 3 ani;

[Art.37 lit.b) modificat prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

- c) a beneficiat de indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă, de ajutor de șomaj, de alocație pentru integrare sau reintegrare profesională.

[Art.37 lit.c) introdusă prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

Articolul 38. Certificarea stagiului de cotizare

(1) Stagiul de cotizare se certifică gratuit, anual, prin eliberarea unui extras de cont de către Casa Națională, prin structura sa teritorială, la solicitarea persoanei asigurate.

[Art.38 al.(1) modificat prin LP67-XVI din 27.03.08, MO84-85/13.05.08 art.292]

(2) Extrasul de cont se eliberează și la cererea repetată a asiguratului, contra plată, oricând în timpul anului.

[Art.38 al.(2) modificat prin LP67-XVI din 27.03.08, MO84-85/13.05.08 art.292]

Capitolul IV PENSIILE

Articolul 39. Categoriile de pensii

În sistemul public se acordă următoarele categorii de pensii:

- a) pensia pentru limită de vârstă;
- b) pensia de invaliditate;
- c) pensia de urmaș.

Articolul 40. Modalitatea de acordare, de stabilire și de plată a pensiilor

Modalitatea de acordare, de stabilire și de plată a pensiilor se reglementează prin lege.

Capitolul V ALTE DREPTURI DE ASIGURĂRI SOCIALE

Articolul 41. Categoriile de alte drepturi de asigurări sociale

Asigurații din sistemul public au dreptul, în afară de pensie, la:

- a) indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obișnuite sau de accidente în afara muncii, de boli profesionale și de accidente de muncă, inclusiv indemnizație pentru îngrijirea copilului bolnav;
- b) prestații pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă;
- c) indemnizație de maternitate;
- d) indemnizație pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani;

[Art.41 lit.d) modificată prin LP178 din 11.07.12, MO190-192/14.09.12 art.644; în vigoare 01.01.13]

- e) ajutor de șomaj;
- f) ajutor de deces.

[Art.41 modificat prin LP268 -XVI din 28.07.06, MO142-145/08.09.06 art.702]

Articolul 42. Modalitatea de acordare, de stabilire și de plată a altor drepturi de asigurări sociale

Modalitatea de acordare, de stabilire și de plată a altor drepturi de asigurări sociale se reglementează prin lege.

Capitolul VI **CASA NAȚIONALĂ DE ASIGURĂRI SOCIALE**

Articolul 43. Locul Casei Naționale de Asigurări Sociale
în sistemul public de asigurări sociale

(1) Casa Națională de Asigurări Sociale este instituție publică autonomă de interes național, cu personalitate juridică, ce administrează și gestionează sistemul public de asigurări sociale.

(2) Sediul Casei Naționale este în municipiul Chișinău.

Articolul 44. Structurile Casei Naționale

(1) Casa Națională de Asigurări Sociale, prin intermediul Trezoreriei de Stat a Ministerului Finanțelor, gestionează bugetul asigurărilor sociale de stat, care este format din fonduri de asigurări sociale, al căror mod de constituire și funcționare se stabilește de legislație.

[Art. 44 al.(1) în redacția LP528 din 18.12.03, MO022/06.02.04 art.133]

(2) Casa Națională înființează case teritoriale în funcție de numărul sau de structura asiguraților și de complexitatea activității la nivel teritorial, care funcționează sub conducerea și controlul său.

(3) Regulamentele organizării și funcționării structurilor sale teritoriale le aprobă Casa Națională.

(4) Casele teritoriale sînt servicii publice, investite cu personalitate juridică.

[Art.44 al.(4) modificat prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

Articolul 45. Organizarea administrativă

(1) Casa Națională este condusă de un președinte desemnat de Guvern.

(2) Președintele Casei Naționale este ordonatorul principal de credite pentru bugetul asigurărilor sociale de stat și poate delega această atribuție în condițiile legii.

(3) Activitatea Casei Naționale este supravegheată de către Consiliul de Administrație, compus din 12 persoane. Președintele Consiliului de Administrație este numit de către Guvern.

[Art.45 al.(3) modificat prin LP399-XVI din 14.12.06, MO39-42/23.03.07 art.169]

[Art.45 al.(3) modificat prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

(4) Consiliul de Administrație este format din reprezentanți ai Guvernului, Patronatului, Sindicatelor și ai organizațiilor de pensionari, înaintați în funcția de membri ai Consiliului de Administrație de către instituțiile și organizațiile respective pe principiu de proporționalitate.

(5) Deciziile Consiliului de Administrație se adoptă cu majoritatea de voturi ai membrilor lui. În cazul parității de voturi, cel al președintelui consiliului este decisiv.

Articolul 46. Statutul Casei Naționale

(1) Casa Națională elaborează statut propriu care se aprobă de Guvern.

(2) Prin statut se stabilesc atribuțiile președintelui Casei Naționale, ale Consiliului de Administrație, precum și modul de organizare și funcționare al Casei Naționale și al caselor teritoriale.

Articolul 47. Cheltuielile de organizare și funcționare
ale sistemului public

(1) Cheltuielile de organizare și funcționare ale sistemului public se suportă din bugetul asigurărilor sociale de stat.

(2) Aceste cheltuieli se stabilesc în proporție de pînă la 5% anual raportate la cheltuielile anuale totale, prevăzute prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat.

[Art.47 în redacția LP268 -XVI din 28.07.06, MO142-145/08.09.06 art.702; în vigoare 01.01.08]

Articolul 48. Salariul și alte drepturi ale angajaților
Casei Naționale

Cuantumul salariului de bază pentru președintele Casei Naționale, al salariilor de bază și al celorlalte drepturi ale angajaților Casei Naționale și ai structurilor ei teritoriale precum și cuantumul indemnizațiilor membrilor Consiliului de Administrație, se stabilesc de legislație.

[Art.48 modificat prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

Articolul 49. Atribuțiile Casei Naționale

În aplicarea prevederilor prezentei legi, Casa Națională îndeplinește următoarele atribuții:

a) exercită îndrumarea și controlul privind aplicarea dispozițiilor legale de către structurile sale teritoriale, inclusiv de către fondurile de asigurări sociale, precum și de către persoanele fizice și juridice cărora le revin drepturi și obligații ce decurg din prezenta lege;

b) furnizează datele necesare pentru fundamentarea și elaborarea bugetului asigurărilor sociale de stat;

c) prezintă Guvernului și partenerilor sociali rapoarte cu privire la modul de administrare și gestionare a bugetului asigurărilor sociale de stat;

d) publică anual raportul său de activitate;

e) virează contribuțiile de asigurări sociale și alte tipuri de contribuții, potrivit dispozițiilor legale în vigoare;

[Art.49 lit.e) modificată prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

f) controlează veridicitatea dărilor de seamă referitoare la bugetul asigurărilor sociale de stat, corectitudinea utilizării mijloacelor virate la bugetul asigurărilor sociale de stat (prestații de asigurări sociale și alte plăți prevăzute de legislație);

[Art.49 lit.f) în redacția LP521 din 11.10.01, MO131/31.10.01 art 979]

g) ia măsuri, în condițiile legii, pentru dezvoltarea și administrarea eficientă a patrimoniului sistemului public, precum și pentru asigurarea integrității acestuia;

h) ia măsuri pentru protecția fondurilor de asigurări sociale;

i) asigură evidența la nivel național a tuturor plătitorilor contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat;

j) asigură evidența drepturilor și obligațiilor de asigurări sociale la nivel național pe baza codului personal de asigurări sociale;

k) certifică anual stagiul de cotizare pentru fiecare asigurat;

k¹) controlează autenticitatea actelor, eliberate de organele abilitate, ce confirmă stagiul de cotizare și venitul asigurat.

[Art.49 lit.k¹) introdusă prin LP67-XVI din 27.03.08, MO84-85/13.05.08 art.292]

[Art.49 lit.l) exclusă prin LP307 din 01.12.05, MO172/23.12.05 art.843; lit.m)-s) devin l)-r)]

l) furnizează date pentru reactualizarea cuantumului prestațiilor în sistemul public în timpul execuției bugetare;

m) asigură aplicarea convențiilor internaționale de asigurări sociale la care Republica Moldova este parte;

n) dezvoltă relații cu organisme similare în domeniul asigurărilor sociale din alte țări;

o) organizează selecția, pregătirea și perfecționarea profesională a personalului din domeniul asigurărilor sociale;

p) asigură introducerea, extinderea, întreținerea și protecția sistemelor automate de calcul și evidență;

q) asigură reprezentarea în fața instanțelor de judecată în litigiile în care este implicată ca urmare a aplicării dispozițiilor prezentei legi;

r) îndeplinește alte atribuții stabilite prin dispoziții legale.

Capitolul VII

RĂSPUNDEREA JURIDICĂ

Articolul 50. Răspunderea juridică

Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspundere conform legislației în vigoare.

[Art.50 în redacția LP131-XVIII din 23.12.09, MO23-24/12.02.10 art.35]

[Art.51 exclus prin LP131-XVIII din 23.12.09, MO23-24/12.02.10 art.35]

Capitolul VIII

DISPOZIȚII TRANZITORII

Articolul 52. Examinarea litigiilor aflate pe rolul

instanțelor de judecată

(1) Litigiile aflate pe rolul instanțelor de judecată la data intrării în vigoare a prezentei legi se vor judeca potrivit legii în a cărei bază a fost stabilit dreptul.

(2) Până la înființarea completelor de judecată specializate în domeniul asigurărilor sociale, cererile privind raporturile de asigurări sociale născute în temeiul prezentei legi se fac la instanțele de judecată competente spre a le soluționa conform legislației anterioare.

Articolul 53. Înființarea Casei Naționale

La data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, se înființează Casa Națională.

Articolul 54. Numirea președintelui, constituirea Consiliului de Administrație și aprobarea statutului Casei Naționale

(1) În termen de 30 de zile de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Guvernul va numi președintele Casei Naționale.

(2) În termen de 30 de zile de la numirea președintelui Casei Naționale, se constituie Consiliul de Administrație și se aprobă statutul Casei Naționale.

Articolul 55. Preluarea activităților și a patrimoniului

(1) În termen de 2 luni de la data adoptării statutului său, Casa Națională preia:

a) activitățile corespunzătoare de la Fondul Social, Departamentul pentru Pensii și Asistență Socială, de la Centrul de Calculare a Pensilor și Indemnizațiilor, de la organele teritoriale ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale, investite cu stabilirea și plata pensiilor și altor drepturi de asigurări sociale, precum și activitățile de la consiliile de expertiză medicală a vitalității din cadrul Ministerului Sănătății;

[Art.55 al.(1), lit.a) modificat prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

b) în administrare dotările, clădirile, spațiile și terenurile proprietate publică, utilizate sau aflate în administrarea structurilor prevăzute la lit.a), conform listei aprobate de Guvern.

(2) De la data constituirii Consiliului de Administrație și până la intrarea în vigoare a prezentei legi, Casa Națională:

a) organizează Casa de Asigurări Sociale a municipiului Chișinău, precum și alte structuri teritoriale;

b) preia de la Fondul Social, pe bază de protocol și bilanț contabil, bugetul asigurărilor sociale de stat, precum și indicatorii aferenți cheltuielilor de personal, în raport cu numărul personalului preluat, care se aplică până la data intrării în vigoare a prezentei legi și aprobarea bugetului asigurărilor sociale de stat.

(3) Personalul care va fi preluat de Casa Națională și de structurile sale teritoriale se consideră transferat de la instituțiile enumerate la alin.(1) lit.a).

(4) Până la data intrării în vigoare a prezentei legi, Guvernul și autoritățile administrației publice locale vor pune la dispoziția Casei Naționale localurile necesare funcționării structurilor ei teritoriale, organizate conform prezentei legi.

(5) Până la data intrării în vigoare a prezentei legi, Casa Națională stabilește codul personal de asigurări sociale și modalitățile de atribuire a acestuia.

(6) Forma și conținutul declarației privind evidența nominală a asiguraților și a obligațiilor de plată către bugetul asigurărilor sociale de stat, al declarației de asigurare, al contractului de asigurare, precum și al celorlalte documente necesare evidenței drepturilor și obligațiilor de asigurări sociale, se stabilesc de Casa Națională.

(7) Până la data intrării în vigoare a prezentei legi, Casa Națională comunică conturile în care se virează sumele privind contribuția de asigurări sociale.

(8) La data intrării în vigoare a prezentei legi, Casa Națională preia, pe bază de protocol și conform bilanțului contabil, disponibilitățile bănești, precum și creanțele și alte datorii ale sistemelor de asigurări sociale integrate sistemului public.

(9) La data intrării în vigoare a prezentei legi, contribuția de asigurări sociale suportată de asigurații cu contract individual de muncă din sistemul public nu va diminua venitul acestora.

(10) Menținerea veniturilor asiguraților cu contract individual de muncă din sistemul public se realizează prin majorarea salariilor corespunzător cotei de contribuție de asigurări sociale suportată în plus de către aceștia conform prezentei legi.

(11) Pentru asigurații care realizează venituri salariale lunare mai mari decât plafonul stabilit de 3 salarii medii lunare pe economie, majorarea prevăzută la alin.(10) se aplică la acest plafon.

(12) Suma reprezentând contribuția individuală de asigurări sociale datorată de asigurat nu se cuprinde în câștigul salarial, în funcție de care se calculează contribuția de asigurări sociale de sănătate și contribuția individuală la fondul ajutorului de șomaj.

[Art.55 al.(12) modificat prin LP268 -XVI din 28.07.06, MO142-145/08.09.06 art.702]

Capitolul IX

DISPOZIȚII FINALE

Articolul 56. Recuperarea sumelor încasate necuvenit

(1) Sumele încasate necuvenit cu titlu de prestații de asigurări sociale, inclusiv pensiile, se recuperează de la beneficiari în termenul de prescripție de 3 ani.

(2) În cazul prestațiilor de asigurări sociale altele decât pensiile, recuperarea sumelor prevăzute la alin.(1) se efectuează de către angajator sau, după caz, de către instituția care efectuează plata drepturilor de șomaj.

(3) Structurile teritoriale ale Casei Naționale recuperează sumele plătite necuvenit de la plătitorii prevăzuți la alin.(2).

(4) Sumele plătite necuvenit prin intermediul structurilor teritoriale ale Casei Naționale se recuperează de la beneficiari în baza deciziei structurii respective, care constituie titlu executoriu.

Articolul 57. Intrarea în vigoare a prezentei legi

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 1 iulie 2000, cu excepția art.12 alin.(2), (3) și (4), care vor fi puse în aplicare după achitarea tuturor datoriilor față de pensionari și față de alți beneficiari de prestații de asigurări sociale ce se acordă prin sistemul public.

(2) Guvernul:

a) în termen de 3 luni:

- va prezenta Parlamentului propuneri privind modificarea Legii nr.847-XIII din 24 mai 1996 privind sistemul bugetar și procesul bugetar, Codului fiscal nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997, Legii nr.1164-XIII din 24 aprilie 1997 cu privire la administrarea impozitului pe venit și pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului fiscal și altor legi;

- va pune în concordanță cu prezenta lege actele sale normative;

b) pe parcursul anului 2000, va adopta actele normative necesare executării prezentei legi.

(3) Angajatorii persoane fizice și juridice sînt obligați să pună la dispoziția Casei Naționale și a structurilor ei teritoriale datele și documentele necesare atribuirii codului personal de asigurări sociale, ținerii evidenței stagiului de cotizare și plății contribuțiilor de asigurări sociale conform unei metodologii elaborate de Casa Națională.

(4) La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă Legea bugetului asigurărilor sociale de stat nr.1359-XIII din 24 octombrie 1997.

**PREȘEDINTELE
PARLAMENTULUI**

Dumitru DIACOV

**Chișinău, 8 iulie 1999.
Nr. 489-XIV.**